

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายวิชัย ชื่นชมพูนุท ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๔๕

วันที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครักแผ่นดินไทย

ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรครักแผ่นดินไทย เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๗ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๕ บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ แต่การยื่นรายงานการดำเนินงานการดำเนินกิจการของพรรครักแผ่นดินไทยตามบทกฎหมายดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๘ ลงนามโดยนายอนุชิต ดิษฐประสพ รักษาการเลขาธิการพรรค โดยที่นายสมาน วาปี รองหัวหน้าพรรค ทำหน้าที่แทนหัวหน้าพรรคซึ่งลาออกชี้แจงต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าไม่ได้มอบอำนาจให้นายอนุชิต ดิษฐประสพ ปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าพรรคเกี่ยวกับการจัดทำรายงานดังกล่าวแต่อย่างใด จึงถือว่า พรรครักแผ่นดินไทยไม่ได้แจ้งรายงานการดำเนินงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๗ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบกับคณะกรรมการเลือกตั้งมีมติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อให้ยุบพรรครักแผ่นดินไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องเป็นคดีนี้

ผู้ถูกร้องโดยนายจิระเดช ทูมนัด หัวหน้าพรรคคนใหม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ฉบับลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๕ โดยให้การว่าการที่นายอนุชิต ดิษฐประสพ รักษาการเลขาธิการพรรคจัดทำ และลงนามในรายงานการดำเนินกิจการของพรรคโดยไม่ได้รับมอบหมายจากนายสมาน วาปี รองหัวหน้าพรรคทำหน้าที่แทนหัวหน้าพรรค เพราะมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนเนื่องจากผู้ทำหน้าที่แทน หัวหน้าพรรค (นายสมาน) และรองหัวหน้าพรรคคนที่สองไม่อยู่ที่ทำการพรรค นายอนุชิตจึงสามารถ ดำเนินการได้โดยไม่ต้องรับมอบหมาย เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๓๑ (๑) (ข)

นายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงเพิ่มเติมว่า พรรคการเมืองเป็นนิติบุคคล การกระทำ อันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง การที่นายสมาน วาปี ปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าพรรคปฏิเสธว่าไม่ได้มอบอำนาจให้เลขาธิการพรรค จึงเป็นกรณีที่พรรค รักรักษ์แผ่นดินไทยไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายบัญญัติ กล่าวคือ ไม่ได้แจ้งรายงานการดำเนินกิจการของ พรรคในรอบปี ๒๕๔๘ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๙

ประเด็นพิจารณาเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณากรณีตามคำร้องนี้หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่าโดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ ได้บัญญัติหลักการไว้ว่า บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ประกอบกับประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๑๕ ข้อ ๑ กำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคง ใช้บังคับต่อไป ดังนั้นเมื่อมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง ฯ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการวินิจฉัยกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมือง ยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคการเมืองเนื่องจากพรรคการเมืองใดมีเหตุต้องยุบพรรคตามที่กฎหมายระบุไว้ ขณะที่ผู้ร้องยื่นคำร้อง คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ และเมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว บทเฉพาะกาลมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคดี บัญญัติให้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสาม

และวรรคสี่ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปและบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป และถึงแม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จะถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๐ ก็ตาม แต่การยุบพรรคการเมืองเช่นเดียวกับกรณีตามคำร้องนี้ยังคงมีบทบัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเช่นเดิม ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณากรณีตามคำร้องนี้ได้

ประเด็นวินิจฉัย

กรณีมีเหตุที่จะตั้งยุบพรรคครั้งแผ่นดินไทยหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (ความเดิมคือมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑) บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินการกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๓๕ เป็นกฎหมายลักษณะสารบัญญัติ จะต้องใช้กฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในขณะเกิดเหตุเพื่อบังคับใช้กับคดีนี้ จึงให้ใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๕ บังคับใช้กับคดีนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่านายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคครั้งแผ่นดินไทยไว้ในทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๗ พรรคครั้งแผ่นดินไทยจึงต้องรายงานการดำเนินการกิจการของพรรคในรอบปี ๒๕๔๘ ภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๘ โดยกฎหมายกำหนดให้หัวหน้าพรรคจัดทำรายงานแล้วแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าการจัดทำรายงานดังกล่าวกระทำโดยเลขาธิการพรรคและเลขาธิการพรรคเป็นผู้ลงนามเองโดยรองหัวหน้าพรรคในขณะนั้นซึ่งทำหน้าที่แทนหัวหน้าพรรคที่ลาออกตามข้อบังคับของพรรคไม่ได้มอบอำนาจให้ดำเนินการแทนแต่อย่างใด ประกอบกับพรรคครั้งแผ่นดินไทยเป็นนิติบุคคลและกฎหมายกำหนดให้หัวหน้าพรรคเป็นผู้แทนของพรรคในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้หัวหน้าพรรคจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารพรรค

คนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้ อีกประการหนึ่งการจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรค
มีรายละเอียดการดำเนินงานกิจการของพรรคจะกระทำได้เฉพาะผู้ดำเนินการของพรรคเท่านั้นและ
มีระยะเวลาเตรียมการนานพอสมควร ข้ออ้างว่ามีเหตุจำเป็นเร่งด่วนเลขานุการพรรคจึงต้องลงนามเอง
เพราะผู้ทำหน้าที่แทนหัวหน้าพรรคและรองหัวหน้าพรรคคนที่สองไม่อยู่ที่ทำการพรรคเพื่อเป็นข้ออ้าง
ไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายบัญญัติจึงไม่อาจรับฟังได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าพรรคครักษ์แผ่นดินไทยไม่ได้
จัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๘ ให้ถูกต้องตามวิธีการที่นายทะเบียน
กำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๙ การที่ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการ
ของพรรคตามที่กฎหมายกำหนดให้จำต้องกระทำ กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคครักษ์แผ่นดินไทยได้
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง
(ความใหม่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓
วรรคสอง)

นายวิชัย ชื่นชมพูนุท

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ